

Prirodopisno-natoroznansko polje.

K a č e.

Vsak izmed vas je užé gotovo videl kačo, ako ne žive, vsaj mrtvo ali narisano. Kače imajo zlekneno, valjasto, zgoraj in ob stranéh z luskami pokrito telo, ki nema nobenih nog. Glavo imajo majhno, a čeljusti takó raztezljive, da tudi take živali, ki so mnogo debelejše od njih, lahko cele pogoltnejo. Nestrupene kače pograbiyo svoj plen večjidel naravnost s širokim žrelom ter ga živega pogoltnejo, a strupene ga poprej vsekajo, ter čakajo, da ga strup umorí. Ko je žival mrtva, potlej kar celo požró. Vse strupene kače imajo v zgornjej čeljusti v majhnih mehurčkih smrtén strup. Kadar vsekajo in ranijo, izpusté strup iz votlih zob, da se razlije v človeško kri, od česar človek

izbolí in umrje, ako se mu hitro ne pomaga. Strup je prozorna, rumenkasta tekočina, katera v želodeci nič ne škoduje, a zmešana s krvjo naredí velike slabosti in večkrat mora človek umreti v nekoliko minobena kača ne more s svojim mehkim jezikom raniti, ampak ima ga samo za tipanje.

nutah. Jezik imajo kače dolg, tenek in razcepljen, ter ž njim zeló hitro gibajo, kadar je kdo razdraži. Nevedni ljudje navadno mislijo, da je jezik strupen, da kače z jezikom vsekajo, a to nij res, ker

Kače imajo ognjene in precej velike oči brez vejic, zato ne morejo nikoli zamižati. V živež jim so različne živali; večina jih napada sesavce in ptice, a nekatere tudi kušcarje, žabe, majhne ribe, mehkužce, žuželke in črve.

Kače živé najrajše v vročih deželah, kjer so tudi najbolj nevarne. Po zimi se zarijejo v svoje luknje globoko pod zemljo, otrpnejo in ležé tako do prvih pomladanskih dni. Precej potem se lévijo, t. j. dobé novo kožo, ki je različne barve, včasih lepo pisana. Kače delimo na dve vrsti: v strupene in nestrupene.

Največje in najbolj strupene kače živé v vročih deželah, v Aziji, Afriki in Ameriki. V naših krajih je gad najbolj strupena kača. Gad je majhen, ima rujavkasto kožo, po hrbtu črno páso, in se zato tudi imenuje pisana kača. Gad se greje rad na solncu pri pečevji in grmovji. Zatorej nij varno otro-

kom se za grmovjem blizu pečevja igrati; ako stopiš na gada, te bo vsekal. Gad se pogostoma nahaja po naših hribih, posebno po kamenitih, solnčnatih bregovih, kjer se večkrat vidi, ko se greje na solnci na kakem kamnu ali porobku. Kadár je mrzlo in deževno vreme takrat se ne pokaže iz svoje luknje ter se sploh ogiba mokrih tal.

Večkrat se zgodi, da gad vseka kakega otroka, pastirja, drvarja, lesarja i. t. d. Ako je velika vročina, večja je tudi nevarnost, ker strup ima večjo moč v vročini in se tudi poprej združi s krvjo vsekanega človeka.

Ako te gad vseka, treba je takój izsrkati rano. To nij nikakor nevarno, ako so usta zdrava in nij koža razpokana. A premočno se ne sme srkati, ker bi znala kri teči iz zob. Gadji strup v ustih ne škoduje, ker ga obdajajo sline, samo tedaj je škodljiv, ako se zmeša s krvjo. Potlej je treba rano izrezati, obvezati jo in z gobo ali žarečim železom izžgati.

V vročih deželah južne Amerike, vzlasti v Braziliji in Gvijani, živi velikanska kača, tako imenovana boa ali udav. Ta kača je navadno 3 do 5

metrov dolga in čez sredodebela kakor možka noga nad kolenom.

Glava pri tej kači je majhena in podolgastojajčasta. Vrat ima tenak, a truplo proti sredi zmirom debelejše. Rep je kratek in jej služi za ovijanjeinoprijemanje. Ta velikanska kača je lepo pisana, zná plézati

dati, ugliedala, ne izpusti je več izpred oči. Kadar je užé dosti blizu te živali, zažene se kakor blisk na-njo, popade jo za glavo ali vrat, ter se jej v tem hipu dvakrat ali trikrat ovije okoli trupla, in jo stisne s tako močjo, da jej rebra pokajo in da več dihati ne more. In ravno zaradi tega, ker svoj plen poprej udávi nego ga začne požirati, pravimo jej tudi udav. Kadar čuti, da se plen več ne gane, odvije z njega svoje kolobare ter ga začne potem požirati celega, kakor vse druge kače. Tudi udavu se grdo razkréčijo čeljusti, vse žrelo se razširi in obilna polzka slina mu se cedi iz žrela.

inse spretno ovijati po drevesih.

Zaradi tega se najrajše klati po drevesih, bodisi, da se ovije okoli kake veje, ali se pa poprime z repom in visi s truplom navzdol. V vodo ne gre. Zanimivo je to velikansko kačo gledati na lovu. Ako je kako žival, katero si upa prevla-

Udav napada navadno živali od mišje do zajčje velikosti, a tudi se drzne lotiti živali od velikosti naše srne. Denašnja podoba vam kaže udava v boji s tigrom, kateremu se je dvakrat ovil okoli telesa, ter ga tako stiska, da se niti z mesta ganiti ne more.

Ta velikanska kača iznese blizu do 30 kožnatih jajec, a iz njih izlegli mladiči so po 2 centimetra debeli, 77 centimetrov dolgi in živo pisani.

V Braziliji strojijo kožo te velikanske kače in izdelujejo iz nje škorne, sedla in druge stvari. Mast rabijo za zdravila in vsakoršne vraže.

Otroci! bodite Bogu hvaležni, da se nam v naši domovini nij treba bati tako hudih kač.

Razne stvari.

Drobtine.

(Slovensko časopisje). Gotovo bode tudi vas zanimalo, preljubi otroci, ako vam povem število vseh časopisov, ki so pisani v našem premilem materinem jeziku in je vzdržuje naše rodoljubivo slovensko ljudstvo. Teh časopisov imamo z letošnjim letom vseh skupaj 15 in se imenujejo: Slovenski narod, Slovenec, Novice, Soča, Edinost, Slovenski gospodar, Kmetovalec, Zgod. Danica, Slovenski prijatelj, Učiteljski tovariš, Slovenski učitelj, Zora, Zvon, Besednik in vaš Vrtec. — Najstarejši časopis so „Novice“, ki so z letošnjim letom doživele užé svoje 34. leto. Ako gremo 34 let nazaj, nijsmo imeli Slovenci nobenega časopisa razven „Novic“, ki so v istem času jedine naš narod podučevale in ga k delavnosti izpodbujale; a danes jih imamo 15, kar je gotovo lep in vesel napredek v našem domačem slovstvu.

(Najmanjši človek) na svetu je bil gotovo poljski plemenitaš Bórwiskowski, kateri je bil 28 let star, komaj 72 centimetrov visok, to po starej meri še nij 1 vatel, kajti 1 vatel ima po novej meri blizu do 78 cm. A največji človek sedanjega stoletja je Angličan „Brien“, ki je 2 metra 6 decimetrov in 7 centimetrov visok, to je blizu 3 in pol vatla.

K. P. Slivniški.

Kratkočasnice.

* Tátovič sreča Uzmoviča in ga vpraša: „koliko si dal za novi klobuk?“ Uzmovič mu odgovori: „žal mi je, da ti tega ne morem povedati, ker nij bilo nikogar v štacuni, ko sem ga kupoval.“

* „Andreje, poglédi, kakšno vreme je zunaj,“ reče gospodar hlapcu. „Tega videti ne morem, ker dež tako lije, da niti dva koraka daleč ne vidim izpred sebe,“ odgovori Andreje.

* Dva prijatelja sta sedela na klopi zunaj pred hišo. Prvi ima časopis v roki. „Zakaj tako pazljivo prebiraš imenik na vojski ubitih vojakov? Saj nemaš nobenega sina pri vojaci,“ vpraša ga prijatelj. „Nemam ga ne,“ odgovori prvi, „ali če kakega znanca berem med ubitimi, me vendar le veseli.“

Národne uganke.

(Priobčil A. Mozirski.)

1) Hrast ima 12 vej, na vsakej veji so po 4 gnezda, a v vsakem gnezdu po 7 mladih ptičev in vsakemu ptiču je drugače imé. Kaj je to?

2) Nema srca, nema peresca, a vendar po svetu hodi. Kaj je to?

3) Črna je in dobro okovana in dobro doma čuva. Kaj je to?

4) Na svetu je užé več tisoč let, a še nij niti mesec staro. Kaj je to?

5) Komu se mora vsak človek odkriti. (Odgonetke uganek v prihodnjem listu.)